

Osman Hocamız ile Anılar

Ayşe Füsün Öksüzoğlu*

Osman Ersoy hocamız ile ilgili anıları anlatmaya başlamadan önce biraz üniversite öğrencisi olduğum yıllardan ve o sırada yaşadıklarımın bahsetmeliyim.

1960'lı yıllarda Türkiye'deki üniversite sayısı sadece yedi idi. Bunlardan ikisi İstanbul'da, ikisi Ankara'da diğerleri Trabzon, Erzurum ve İzmir'de idi. Üniversiteye girmek için de bugün olduğu gibi bütün üniversiteleri kapsayan bir merkezi sınav sistemi yoktu. Herkes fakültelerin bildirdikleri kontenjanlara göre istediği fakülteye başvurur, lise mezuniyet ortalaması ile edebiyat veya fen kolu mezunu olması dikkate alınarak bir sıralama yapılır, sıralamaya girebilenler kayıtlarını yaptırır ya da başka bir fakülteye başvururlardı. Yanılmıyorsam 1962-63 ders yılında ilk kez Ankara ve İstanbul üniversiteleri müşterek bir sınav yaptılar. Ben de ilk defa üniversite sınavına 1963-64 ders yılı sonunda girdim ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini üçüncülükle bir de tıp fakültesini kazandım ama ne çare ki liseden mezun olamadığım için bu fırsat elimden kaçtı. Ertesi yıl sınava tekrar girdim, bu defa Ege Üniversitesi de merkezî sisteme dâhil edilmişti. A.Ü. Hukuk Fakültesi ile İktisadî ve İdarî İlimler Akademisine yetti puanım. Ezberim iyi olmadığı için Hukuk Fakültesi'ni istemiyordum. Akademi de bana hiç cazip görünmüyordu. Derken, A.Ü. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi'nin gece eğitimi açacağı haberini aldım. Puanım tutuyordu; ayrıca çalışma hayatına başlamıştım ve çalışarak okumak istiyordum. Benden önce liseden mezun olup bu fakültede okuyan yaklaşık on kadar arkadaşım vardı. Onlardan gece eğitiminin kayıtları başlayınca bana haber vermelerini rica ederek beklemeye başladım. Bir akşam lise sınıf arkadaşlarımdan Mükerrrem Özekin ile telefonda sohbet ederken kayıtların o gün kapandığını öğrendim ve bir anda elektrik çarpmışa döndüm. Ne yapacağımı düşünürken, öğrenciliğimden sonra da görüştüğüm fizik öğretmenim rahmetli Suat Teker hocam geldi. O, o sıralarda A.Ü. Matbaasının müdürü idi. Üniversitedeki pek çok hocayı tanıdığını biliyordum. Onu telefon ile aradım. Neredeyse ağlayacaktım. Durumu anlattım. Sabahleyin kendisine gelmemi istedi,

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı.
e-posta: aoksuz@gazi.edu.tr

gittim. O tarihlerde Fakülte Sekreteri olan rahmetli Mustafa Köymen'e telefon etti, O da gelsin demiş; koşarak yanına gittim. Kayıt listelerini izlememi, adımın çıktığı Kürsüye kaydımı yaptırmamı söyledi.

Yanılmıyorsam iki gün sonra yeni listeler asıldı ve adımın Sümeroloji Kürsüsünde kayıtlı olduğunu gördüm ve hemen kaydımı yaptırdım. Sınıfta altı ya da yedi öğrenciydik. Bir hafta yani altı gün (o zaman cumartesi günleri de iş günüydü ve dolayısıyla okullarda da dersler sürdürülüyordu) derslere devam ettim, ama çivi yazısı öğrenmek hiç de cazip gelmedi. Fakültede başka bir kürsü aradım ve Kütüphanecilik Kürsüsünde karar kıldım, fakat kürsü değiştirmek o kadar da kolay bir iş değildi. Durumu, Sümeroloji'de dersine girdiğim bir hanım hocama (ne yazık ki adını hatırlayamıyorum) açtım. Sümeroloji'de yedi ya da sekiz öğrenci vardı. Bana kalmamı, hatta beni asistan yapabileceğini söylediye de kürsü değiştirmek için gerekli başvuruyu yaptım; fakat ertesi gün öğrenci işlerinde görevli memur bu değişikliğin yapılamayacağını bildirdi.

O günlerdeki üniversite ve kayıt işlerine böylece değindikten sonra, şimdi Osman hoca ile ilk tanışmamızı anlatmanın sırası geldi.

Yukarıda anlattığım bu olaydan dolayı canım çok sıkılmıştı. Biraz sohbet etmek için arkadaşım Atilla Bozoğlu'na gittim, yanındaki arkadaşı ile beni tanıştırdı “Arkadaşım Suna” dedi. Sohbet esnasında doğal olarak canımın neden bu kadar sıkın olduğunu sordu, ben de anlattım. Suna, babasının DTCF’de doçent olduğunu ve Kütüphanecilik Kürsüsü Başkanı Doç. Dr. Osman Ersoy ile de yakın arkadaş olduklarını; istersem konuyu babasına anlatabileceğini söyledi. Sevinerek kabul ettim.

Önce Suna'nın evine gittik; beni babası Doç. Dr. Baki Ögün ile tanıştırdı. Sonra Baki Bey Osman Bey'e telefon etti. Akşam yemeğinden sonraki bir saatti, kızı ile beraber beni Osman Bey'in evine götürdü. Yolda şunu da söyledi, “Kabul edecek mi bilmiyorum, Fakülte toplantısında kürsü değiştirmenin aleyhine oy kullanmıştı”. Ben de, Baki hocaya Dr. Özer Soysal'ın akrabası olduğumu; ama kendisinin o sıralarda askerlik görevini yaptığını anlattım.

Osman hoca bizi sıcak karşıladı, fakat uzun zaman benim kürsü değiştirmemi kabul etmemek için direndi, sonunda Özer Soysal'ın da adı ortaya çıkınca “Eğer” dedi, “Sümeroloji Kürsüsü Başkanından ayrılmana izin verdiğine dair bir yazı alırsan, ben de bu değişikliği kabul ederim”. O akşam Sümeroloji Kürsüsü Başkanını telefon ile aradım. O da kürsü değiştirmenin doğru bir şey olmadığı konusunda ısrarlı idi. Uzun bir konuşmadan sonra “Sabahleyin gelin, beni bulun, bir bakalım” cümlesi çıktı ağızından. Sabah ilk ders saatinden önce gittim gelmemişti. Kendisini tanıımıyordum. Odasının kapısını görebileceğim bir açıda merdivenlere oturup beklemeye başladım. Gelmiyordu da gelmiyordu. İş yerinden aldığım izinin süresi bitmek üzereydi. Neyse geldi. Gene uzun süre direndi. Sonunda

razı oldu, Osman hoca da sözünü tuttu. İşte böylece ben hem Osman hocamız ile tanışmış oldum hem de Kütüphanecilik Kürsüsünde gece eğitimine kayıtlı bir öğrenci. Dört yıl öğrencisi, daha sonra da öğrenci arkadaşı oldum. Geçen yıllar uzun gibi görünse de yaşanıp bitirilince çok da uzunmuş gibi gelmiyor insana.

İlk yıl sınıf mevcudu yanılmıyorsam 25 -30 kişi kadardı ve büyük bir çoğunluğu gündüz bir işte çalışıyordu. Dolayısıyla saat 17.30 da başlayan derslere bazen geç kalıyorduk. O akşam Osman hocanın dersindeydik, kimdi hatırlamıyorum, arkadaşlardan birisi geç kalmıştı. Kapıyı açıp başını uzattı, içeriye girmek için izin istedi, çalıştığı için geç kaldığını söyledi, özür diledi; ama Osman hoca “Ben memur istemiyorum, öğrenci istiyorum” dedi. Gerçekte böyle sert mizaçlı bir insan değildi. Öğrencilik bittikten yıllar sonra bunu kendisine anlattığım zaman, “Yaa, hayret, şimdi de aksini söylüyorum” demişti.

Bekir Şenol anlatınca ben de hatırladım. Yanılmıyorsam ikinci sınıfa geçtiğimiz yıldır, 1966. Nevşehir ve Niğde kütüphanelerini gezip öğrenmek üzere bir gezi düzenlenmişti. Çeşitli sınıflardan yaklaşık kırk beş öğrenci bu geziye katıldık. Niğde ve Nevşehir il halk kütüphanelerinin yanı sıra Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Kütüphanesini de gezecektik. Okullar tatildi. Geceyi Niğde’deki kız sanat okulunun yurdunda geçirecektik. Gezi devam ederken yapılan bir sohbet toplantısı sırasında, elimize nereden geçtiğini hatırlayamadığım Tommiks, Teksas veya Red Kit gibi çizgi roman dergilerini okuyorduk. Fark etmedik, Osman hoca yanımıza gelmiş. Eğilip, kısık bir sesle “Sonra onu bana da verin ben de çok severim onları” demiş ve vereceğimizden emin olmak istercesine tebessüm ederek yanımızdan ayrılmıştı.

Bunu Nurten Eke anlattı. Ankara İl Halk Kütüphanesi çalışanları piknik düzenlemişler. Osman ve Özer hocalar da bu pikniğe katılmışlar. Osman hoca tavla oynamayı severdi ve belki de biraz bu konuda iddialı idi. Sıra, Nurten ile tavla oynamaya gelmiş. Daha birinci sınıftaki bu genç öğrenci anlaşılan Osman hocaya kolay lokma gibi gözükmüş. Ne ki Nurten, Osman hocayı tavlada yenmiş. Bu yenilgiden pek de mutlu olmayan Hocamız gene esprisini yapmış ve hem sınıf arkadaşı hem de Kütüphane’nin o zamanki müdürü olan rahmetli Abdullah Savaşçı’ya dönüp “Al git bu memurunu, mezun olmayı da unutmasını söyle” demiş.

1968 yılı sonbaharıydı. Fakültenin bizi gözlem gezisine göndereceğini, katılmak isteyenlerin adlarını yazdırmalarını söyledi Osman hoca, o yılın son derslerinden birinde. Ekim ayında dersler başlayacaktı, biz de Eylül ayının sonlarında bir hafta Ege Bölgesi Kütüphanelerini inceleme gezisine gidecektik. Fakülte her gün her birimize onar lira harcırah tahsis ediyordu. Adımı kaydettirenlerden birisi de bendim; fakat neden bilmem ben son dakikada gitmekten vazgeçmişim. Sınıf arkadaşlarımdan İrfan Çakın sabah 07.30 telefon etti, “Hadi nerede kaldın, seni

bekliyoruz” dedi. Ben de gelmekten vazgeçtiğimi söyledim. Gelmem konusunda ısrar ediyordu. En sonunda Osman hoca da gelsin diyor deyince, zaten hazır olan çantamı aldım ve buluşma yerine gittim. Arabanın şoförü dâhil on dört kişiydik. Osman hoca, Özer hoca, Perihan Tuğrul (Şenol), Nafia Tüzün, Nurten Cantaner, Leyla Kantaroğlu (Tekin), Gülçin Altay, İrfan Çakın, Bekir Sıtkı Şenol, Mehmet Feridun Özdoğan, Abdullah Tekin, Ahmet Yenişenol ve ben. Ahmet’in dışında, hepimiz sınıf arkadaşydık. Gezi güzeldi, hepimiz gençtik ve doyasıya eğleniyor aynı zamanda sadece kütüphanecilik konusunda değil her konuda birçok yeni bilgiler ve deneyimler ediniyorduk.

Yanlış hatırlamıyorsam Abdullah Tekin o günlerde bir teknik resim bürosunda çalışıyordu. Orada öğrendiği son derece değişik bir yazı stili ile (yazının adını hatırlayamadım) “A.Ü. D.T.C. Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Öğrencilerinin Ege Gezisi” yazdığı bir bez pankartı, bizi taşıyan midibasın önüne germiştii. Fakat okuyabilene aşk olsun! İlk durağımız Salihli Kasabası oldu. Osman Bey ile Özer Bey bize arabadan çıkmamamızı söyleyip önünde durduğumuz otele girdiler. Dışarıda bir kalabalık toplanmaya başlamıştı. Alaca karanlıkta içeriyi göremedikleri halde gıptayla bakıyorlardı. Arabanın şoförü arabadan indi, tekrar dönüp geldiği zaman “Dışarıdakiler sizi hacı zannetmişler” dedi. Çok gülüştük. Sonra Özer Bey geldi, o gece bu otelde kalacağımızı ve inmemizi söyledi. Herkes çantasını alıp arabadan inmeye başlayınca, dışarıda toplananlardan “lahavle” sesleri duyuldu ve dağıldılar. Bir ara bunu Osman Hoca’ya anlattık. “Demek ki” demişdi, “kapı açılınca büyü bozuldu”.

Gene aynı gezide Pamukkale’ye de gittik. Çoğumuz havuzlara girdik. Osman hoca da beraber. Herkeste olduğu gibi elbette onun da bir çocuk tarafı vardı. Büyük havuzun kenarına bir kaydırak monte edilmişti. Yukarıya çıkıp, kayarak suya düşüyorduk. Havuzda olduğum bir sırada Osman Hoca, “Bak Öksüzöğlü, Korkut da olsaydı böyle kayardı” diyerek kendisini suya bırakmış, bizim gülüştüremize aldırmandan bu keyfi birkaç kez üst üste yaşamıştı.

Yol boyunca tuvalet ihtiyacının adını “çiçek toplamak” olarak değiştirmiştik. Dönüş yolunda Sivrihisar yakınlarında bir yerde durduk, hava kararmıştı, herkes çiçek toplamaya gitti. Çay içilen yere en erken dönen bendim, Osman Bey “Nerede arkadaşlarınız Öksüzöğlü?” diye sordu. Ağzım o kadar alışmış ki, “Çiçek topluyorlar hocam” dedim. “Bu karanlıkta ne çiçeği bu, başka vakit bulamamış mı bunlar?” demişti. Sonra bunu kendi aramızda konuşup konuşup, gülmüştük.

Osman hocamız hepimize toleranslı davranırdı. Bir akşam dersten önce sınıfta, aramızda konuşup, gülüştüyorduk. Ne oldu? Nasıl oldu? Hiç hatırlamıyorum, bir ara Gülçin’in elinde şemsiye, ben ve bir iki arkadaşımız daha ilkokul çocukları gibi sıraların üzerinde birbirimizi kovalamaya başladık. Ders saatinin geldiğini kimse fark etmemişti. Birden kapı açıldı ve Osman hoca her zamanki nazik tebessümü

ile içeri girdi; manzaraya baktı ve hiçbir şey söylemeden geldiği gibi gitti. Üç-beş dakika sonra tekrar geldi ve hiçbir şey olmamış gibi derse başladı.

Öğrencilerine evini de açardı Osman hocamız. Arkadaşlar, mezuniyetimizden epey bir süre sonra bir gün beni de götürdüler. Bir şeyler yenip içilecekti. Bana da çay yapmak düştü. Hiçbir şeyin yerini bilmediğim için o sırada mutfığa giren Osman Hoca'ya çayın ve demliğin yerini sordum. Çaydanlık ocağın üstünde duruyordu zaten. Çayı çıkardı, demliği eline aldı, bir süre durdu, bir şey arıyor gibiydi. Ben elimi uzatıp demliği almak isteyince elini hızla çekti, "Dur!" dedi. "Şimdi sen onu tezgâhın üzerine koyarsın, olmaz." "Ne var hocam" dedim, "tezgâh tertemiz". "Yok!" diye ekledi, "Tezgâhta göremediğimiz bir şeyler vardır, oradan demliğin dibine bulaşır, sonra da çaydanlığın içine. Ben bu konularda çok titizimdir."

Benzeri bir olayı Tülin (Saraçoğlu) Tepiltepe anlattı. Ankara İl Halk Kütüphanesi'nin Ulus'ta Kedi Seven Sokaktaki binasında çalışırken ki, eşi rahmetli Müjgân Hanım da orada çalışıyordu, Osman hocayı çaya davet etmişler ve o gelecek diye herkes evinde börek, çörek türünden bir şeyler pişirip getirmiş. Kararlaştırılan saatte Osman hoca da gelmiş, fakat eşinin yaptıklarından başka hiçbir şeye elini sürmemiş. Sadece nezaketen birinden bir parça ağzına atıp "Ben, Müjgân'ın pişirdiklerinden başka bir şey yemem dışarıda" demiş. Gerçekten de, bunların yanı sıra üstüne, başına da son derece titizdi.

Tanrı rahmet eylesin.